

SFOG-Råd om Endometrios

Del 8. Samsjuklighet vid endometrios

Personer med endometrios löper ökad risk för att få även andra sjukdomar. Det finns till exempel en ökad risk att utveckla depression och ångest. Detta behöver man som vårdpersonal ha i åtanke. Särskilt viktigt kan det vara med ett lugnt och empatiskt förhållningssätt i samband med att patienten kommer in akut i ett svårt smärtskov.

Vid endometrios finns det ökad risk att drabbas av följande sjukdomar:

- **Inflammatorisk tarmsjukdom (IBD)** [1] Relativ Risk (RR) = 1,7-1,8.
- **Irritabel tjocktarm (IBS)** [2] Oddskvot (OR) = 2,5-3,5.
- **Hypothyreos** [3,4]
En studie av Sinaii och medarbetare från 2002 som byggde på egenrapporterade data visade förhöjd risk för hypothyreos men senare studier har inte kunnat verifiera detta
- **Autoimmuna sjukdomar** [3–6]
(*Reumatoid artrit, SLE, Sjögrens syndrom och Multipel Skleros (MS)*)
Ett fåtal studier har undersökt risken för autoimmuna sjukdomar och visat på ökad risk.
Studier med krav på verifierad autoimmun sjukdom och kirurgiskt verifierad endometrios har visat ökad risk för *MS, SLE och Sjögrens syndrom*.
- **Fibromyalgi** [3, 6–7]
Tre studier publicerade där två visar på ökad risk, OR = 4,1 [3,6] men en inte visar någon ökad risk [7].
- **Astma/allergi** [3,4]
Astma OR = 2,2. Allergi OR = 4,3
- **Celiaki** [4]
Tre studier publicerade; Hazard Ratio (HR) = 1.39, OR = 3.8. En studie med ökad risk men ej signifikant skillnad.
- **Painful bladder syndrome (Interstitiell cystit)** [8–10]
- **Ovarialcancer** [11]
Två till tre ggr ökad risk vid ovarial endometrios.
- **Depression, ångesttillstånd** [6, 12–15]
- **Hjärt -och kärlsjukdom** [16]
Hjärtinfarkt RR = 1.52. Angina pectoris RR = 1,92.

Referenser

1. Jess T, Frisch M, Jørgensen KT et al. *Increased risk of inflammatory bowel disease in women with endometriosis: A nationwide Danish cohort Study.* Gut. 2012;61:1279-83.
2. Seaman HE, Ballard KD, Wright JT et al. *Endometriosis and its coexistence with irritable bowel syndrome and pelvic inflammatory disease: findings from a national case-control study—Part 2.* BJOG. 2008;115:1392-6.
3. Sinaii N, Cleary SD, Ballweg ML et al. *High rates of autoimmune and endocrine disorders, fibromyalgi, chronic fatigue syndrome and atopic diseases among women with endometriosis: a survey analysis.* Hum Reprod. 2002;17:2715-2724.
4. Kvaskoff M et al. *Endometriosis: a high-risk population for major chronic diseases?* Hum Reprod Update. 2015; 21:500–516.
5. Harris HR, Simard JF and Arkema EV. *Endometriosis and systemic lupus erythematosus: A population-based case-control study.* Lupus. 2016;25:1045-9.
6. Greenbaum H, Weil C, Chodick G, Shalev V, Eisenberg VH. *Evidence for an association between endometriosis, fibromyalgia and autoimmune disease.* Am J Reprod Immunol. 2019;81.
7. Nunes FR et al. *Prevalence of fibromyalgia and quality of life in women with and without endometriosis.* Gynecol Endocrinol. 2014;30:307-10.
8. Cervigni M, Natale F. *Gynecological disorders in bladder pain syndrome/interstitial cystitis patients.* Int. J Urol. 2014; 21 Suppl 1:85-8.
9. Tirlapur SA, Kuhrt K, Chaliha C et al. *The 'evil twin syndrome' in chronic pelvic pain: a systematic review of prevalence studies of bladder pain syndrome and endometriosis.* Int J Surg. 2013;11:233-7.
10. Wu CC, Chung SD, Lin HC. *Endometriosis increased the risk of bladder pain syndrome/interstitial cystitis: A population-based study.* Neurourol Urodyn. 2018;37:1413-1418.
11. Melin A, Sparén P, Persson I, et al. *Endometriosis and the risk of cancer with special emphasis on ovarian cancer.* Hum Reprod. 2006;21: 1237-42.
12. Pope CJ, Sharma V, Sharma SA et al. *Systematic Review of the Association Between Psychiatric Disturbances and Endometriosis.* J Obstet Gynaecol Can. 2015;37:1006-15.

13. Vannuccini S, Lazzeri L, Orlandini CJ et al. *Mental health, pain symptoms and systemic comorbidities in women with endometriosis: a cross-sectional study*. Psychosom Obstet Gynaecol. 2017;13:1-6.
14. Facchin F, Barbara G, Saita E et al. *Impact of endometriosis on quality of life and mental health: pelvic pain makes the difference*. J Psychosom Obstet Gynaecol. 2015;36:135-41.
15. Chen LC, Hsu JW, Huang KL et al. *Risk of developing major depression and anxiety disorders among women with endometriosis: A longitudinal follow-up study*. J Affect Disord. 2016;15:282-285.
16. Mu F et al. *Endometriosis and risk of coronary heart disease*. Circ Cardiovasc Qual Outcomes. 2016;9:257-64.